

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
isikuandmete kaitse asjas nr. 2.1.-1/23/144-3

Ettekirjutuse tegija Andmekaitse Inspektsiooni jurist Alissa Hmelnitskaja

Ettekirjutuse tegemise aeg ja koht 27.03.2023 Tallinnas

Ettekirjutuse adressaat – isikuandmete töötleja – MENALTE OÜ
e-posti aadress: marko@menalte.ee

Isikuandmete vastutav isik töötleja Juhatus liige

RESOLUTSIOON:

Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 56 lõike 1, lõike 2 punkti 8, § 58 lõike 1, § 10 ning isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikli 58 lõike 1 punkti d ning lõike 2 punktide f ja g alusel, samuti arvestades IKÜM artikliga 6, teeb Andmekaitse Inspektsioon täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

Lõpetada võrgulehel XXX YY isikuandmete avalikustamine.

Määrab ettekirjutuse täitmise tähtajaks 10.04.2023. Ettekirjutuse täitmisest teatada hiljemalt selleks tähtajaks Andmekaitse Inspektsiooni e-postiaadressile info@aki.ee.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Käesoleva ettekirjutuse saab vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsioonile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

SUNNIRAHA HOIATUS:

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspektsioon ettekirjutuse adressaadile isikuandmete kaitse seaduse § 60 alusel:

Sunniraha 2 000 eurot.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

VÄÄRTEOKARISTUSE HOIATUS:

Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 lõike 2 kohase ettekirjutuse täitmata jätmise eest võidakse alkatada väärteomenetlus isikuandmete kaitse seaduse § 69 tunnusel. Selle teo eest võidakse füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot ning juriidilist isikut võidakse karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot või kuni 4 protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem. Väärteo kohtuväline menetleja on Andmekaitse Inspeksioon.

FAKTILISED ASJAOLUD:

Andmekaitse Inspeksiooni (AKI) menetluses on YY (kaebaja) kaebus, mille kohaselt on MENALTE OÜ¹ (andmetöötleva või vastutav töötleva) võrgulehel XXX avalikustanud kaebaja isikuandmeid: kaebaja täisnimi, sünniaeg ja foto. Lisaks sai antud veebilehel avalikustatud info, et kaebaja on võlgu ja ekraanitõmmiseid temaga peetud vestlustest.

AKI alustas IKS § 56 lg 3 punkti 8 alusel järelevalvemenetluse, mille raames tegi andmetöötlevale 17.02.2023 ettepaneku isikuandmete kaitse nõuete paremaks täitmiseks nr 2.1.-1/23/144-2, mille sisu oli järgmine: „*lõpetada Teil võrgulehel XXX kaebaja isikuandmete avalikustamine ja saata selle kohta inspeksioonile kinnitus hiljemalt 03.03.2023.*“ Ettepanekus juhtis AKI mh tähelepanu ettekirjutuse tegemise ja sunniraha määramise võimalusele ning õigusele esitada haldusmenetluse seaduse § 40 lg 1 kohaselt enne haldusakti andmist asja kohta oma arvamus ja vastuväited.

Seisuga 27.03.2023 ei ole vastutav töötleva AKI ettepanekut täitnud (veebileht on aktiivne) ega sellele vastanud.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Isikuandmed on igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta (IKÜM artikkel 4 lg 1), sõltumata sellest, millisel kujul või millises vormis need andmed on. Isiku ees- ja perekonnanimi ning muu teave, mis võimaldab isikut tuvastada, on isikuandmed. Isikuandmete avalikustamine internetis on isikuandmete töötlemine (IKÜM artikkel 4 lg 2). Sellest tulenevalt esineb võrgulehel XXX isikuandmete töötlemine.

IKÜM artikkel 4 punkt 7 sätestab, et vastutavaks töötlejaks on füüsiline või juriidiline isik, avaliku sektori asutus, amet või muu organ, kes üksi või koos teistega määrab kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid.

AKI on kontrollinud, et veebilehe XXX omanik on MENALTE OÜ², mistõttu on MENALTE OÜ kontrolli all, mida veebilehel avalikustatakse. Seetõttu on MENALTE OÜ ka isikuandmete vastutav töötleva IKÜM-i mõistes.

Isikuandmete töötlemiseks, sh avalikustamiseks peab olema õigusaktist tulenev õiguslik alus. IKÜM artikkel 6 kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik, kui see vastab ühele lõike 1 punktides a kuni f toodud tingimusele ning teatud juhtudel võib mõne inimese andmete avalikustamiseks olla õigustus ajakirjanduslikul eesmärgil (IKS § 4) ja IKS §-i 10 alusel.

Vastutav töötleva on kohustatud tõendama, et isikuandmete töötlemine oleks seaduslik (IKÜM artikkel 5 lg 2).

1. IKÜM artikkel 6 lg 1 p a

¹ Äriregistri kohaselt on MENALTE OÜ juhatuse liikmeks Marko Kraft. Arvutivõrgus: <https://ariregister.rik.ee/est/company/11136234/MENALTE-O%C3%9C>

² XXX

IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt a sätestab, et isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult juhul, kui andmesubjekt on andnud nõusoleku töödelda oma isikuandmeid ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil.

Nõusoleku olemasolu tõendamise kohustus vaidluse korral on vastutaval töötlejal. Antud juhul ei tuvasta AKI, kas nõusolek on kaebaja osas andmete avalikustamiseks võetud ja lähtub sellest, et isik on oma nõusoleku kaebuse esitamisega tagasi võtnud ja soovib lõpetada oma isikuandmete avalikustamise.

2. IKÜM artikkel 6 lg 1 p f

IKÜM artikkel 6 lg 1 punkti f ehk õigustatud huvi alusel isikuandmete töötlemiseks peab andmetöötleja olema veendunud, et isikuandmete töötlemise eesmärk on kaalukam kui andmesubjekti õigused ja vabadused ning IKÜM artiklite 21 (õigus esitada vastuväiteid) ja 17 (õigus andmete kustutamisele) alusel tuleb isikuandmete töötlemine lõpetada, kui andmetöötleja ei suuda tõendada, et töödeldakse mõjuval õiguspärasel põhjusel, mis kaalub üles andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused.

Õigustatud huvi alusel isikuandmete töötlemisele peab eelnema andmetöötleja poolt läbiviidud analüüs andmetöötleja ja kolmandate isikute õigustatud huvi ja kaalukuse osas, andmesubjekti õiguste ja huvide ja nende kaalukuse analüüs ning seejärel kaalumine andmetöötleja ja andmesubjekti huvide vahel.

Praegusel juhul ei ilmne, et andmetöötleja võib tugineda õigustatud huvi õiguslikule alusele ning ta ei ole ka ise esitanud inspeksioonile õigustatud huvi analüüsi, et alust kontrollida.

3. IKS § 4

Teatud juhtudel võib mõne inimese andmete avalikustamiseks olla õigustus ajakirjanduslikul eesmärgil. IKS § 4 kohaselt võib isikuandmeid andmesubjekti nõusolekuta töödelda ajakirjanduslikul eesmärgil, eelkõige avalikustada meedias, kui selleks on avalik huvi ja see on kooskõlas ajakirjanduseetika põhimõtetega. Isikuandmete avalikustamine ei tohi ülemäära kahjustada andmesubjekti õigusi.

IKS § 4 alusel isikuandmete avalikustamiseks peavad olema täidetud kolm tingimust:

- 1) isikuandmete avalikustamise vastu esineb avalik huvi;
- 2) avalikustamine on kooskõlas ajakirjanduseetika reeglitega;
- 3) isikuandmete avalikustamine ei tohi ülemäära kahjustada andmesubjekti õigusi.

AKI hinnangul ei ole käesoleval juhul täidetud eelkõige avaliku huvi kriteerium. Avaliku huvi olemasolu saab jaatada, kui tõstatatud teema ja avalikustatud isikuandmed aitavad kaasa debatile demokraatlikus ühiskonnas. Kuid üksiku konkreetse inimese isikuandmete avalikustamine ei aita kaasa ühiskondlikule debatile.

Samuti ei ole täidetud ajakirjanduslik eesmärk, vaid isik kasutab andmete avalikustamist isiklikul huvil, et võlga sisse nõuda ja nõ häbiposti pidada. Seadusandja on aga võla sisse nõudmise tarbeks ette näinud teised õiguskaitsevahendid.

Kuna IKS § 4 kohaldamiseks on üks kriteeriumitest täitmata, siis ei analüüsi AKI ülejäänud kriteeriume, kuna juba ühe täitmata kriteeriumi tõttu ei saa IKS § 4 alusel isikuandmeid avalikustada.

4. IKS § 10

Lisaks eelnevalt mainitud IKÜM artiklis 6 toodud õiguslikele alustele ning IKS §-le 4 on võimalik võlgnike andmete avalikustamiseks tugineda IKS §-le 10, mis näeb ette, et võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete avaldamine kolmandale isikule ja edastatud andmete töötlemine kolmanda isiku poolt on lubatud andmesubjekti krediitdivõimelisuse hindamise või muul samasugusel eesmärgil ning üksnes juhul, kui täidetud on kõik kolm tingimust:

- 1) andmetöötleja on kontrollinud, et andmete edastamiseks on õiguslik alus;
- 2) andmetöötleja on kontrollinud andmete õigsust;
- 3) andmeedastus on registreeritud (säilitades teavet, kellele ja mida edastati).

Antud juhul on AKI hinnangul täitmata eeldus, et vastutav töötleja oleks kontrollinud õiguslikku alust isikuandmete edastamiseks. Vastutav töötleja on aga avalikustanud võlaandmed piiramatule avalikkusele nähtavana, mis tähendab, et vastutav töötleja ei saa kontrollida, kes andmeid näevad ega seega ka kontrollida, kas igal andmete saajal (uued potentsiaalsed võlausaldajad) on olemas õigustatud huvi.

Lisaks IKS § 10 lg 2 punkti 3 kohaselt ei ole isiku võlaandmete töötlemine lubatud, kui see kahjustaks ülemäära andmesubjekti õigusi ja vabadusi. Internetis andmete avalikustamine suurendab inimeste haavatavust, kuna antud keskkond on kohati kontrollimatu ning ei ole võimalik tuvastada, kes on isikuandmetega seotud teabe saanud ja mida teeb selle teabega edasi, mistõttu AKI on arvamisel, et praegusel juhul leiab aset andmesubjekti õiguste ülemäärane kahjustamine. Selline avalikustamine võib viia olukorrani, kus kaebaja ei saa tööle, muutub ühiskonnas tõrjutuks jne. See omakorda toob kaasa selle, et võlausaldaja vähendab sellega võimalust, et nimetatud võlg saaks üldse kunagi tasutud.

Eeltoodut arvesse võttes ei ole praegusel juhul IKS § 10 alusel isikuandmete avalikustamise eeldused täidetud.

AKI märgib, et maksehäirete puhul tuleb silmas pidada, et võlgnevuse esinemisel tuleb võlausaldajal võla tasumise saavutamiseks kasutada eeskätt võlaõigusseaduse §-s 101 loetletud õiguskaitsevahendeid, millest üheks on kohustuse täitmise nõudmine. Isikute maksehäireandmete avaldamine üksnes survemeetmena võla tasumise saavutamiseks ei ole lubatav.

Mõistame, et igasugune võlgu jäämine on igati taunitav ja kahjustab võlausaldaja õigusi. Seejuures võib olla teema kajastamine (nt millal tasub üldse laenata, mis leping enne sõlmida, kuidas võlga hiljem tagada ja sisse nõuda jms) vastu avalik huvi ja praegune ettekirjutus ei võta ära ka avalikustajalt võimalust oma isiklikku kogemust avalikustada. Küll aga ei ole avalikustatu praegusel juhul kuidagi üles ehitatud kui isikliku kogemusloo lugejateni toomine, vaid on üksnes tehtud nõ kättemaksu ja võla sisse nõudmise eesmärgil.

Eeltoodut arvesse võttes on AKI seisukohal, et käesoleval juhul kaebaja isikuandmete avalikustamiseks ei esine ühtegi IKÜM artikkel 6 lõikes 1 nimetatud õiguslikest alustest ning andmetöötleja ei ole AKI-le tõendanud, et andmete avalikustamiseks tuleneb seaduslik alus IKS §-st 10. Isikuandmeid on töödeldud ilma õigusliku aluseta, mistõttu tuleb vastutaval töötlejal lõpetada kaebaja isikuandmete avalikustamine võrgulehel XXX.

Vastavalt IKS § 58 lõikele 1 ning IKÜM art 58 lg 2 punktidele f ja g on AKI-l õigus anda korraldus isikuandmete töötlemise piiramiseks. Võttes arvesse, et konkreetsel juhul avalikustatakse füüsilise isiku isikuandmeid ebaseaduslikult ning et vastutav töötleja ei ole täitnud AKI 17.02.2023 ettepanekut, leiab AKI, et kohustusliku ettekirjutuse tegemine antud asjas on vajalik, et lõpetada õigusrikkumine võimalikult kiiresti.

(allkirjastatud digitaalselt)

Alissa Hmelnitskaja
jurist
peadirektori volitusel